

Grund- eller inkomsttrygghet?

*Svensk ekonomisk trygghetspolitik i
historisk och internationell belysning*

Kenneth Nelson & Sebastian Sirén

Bakgrund

- Svensk socialpolitik är välkänd internationellt, där det ekonomiska trygghetssystemet setts som ett typexempel på *en generell välfärdsolitik*. Grundtrygghet för alla kombineras här med en hög grad av inkomsttrygghet för de förvärvsarbetande.
- Under senare decennier har det svenska trygghetssystemen stått inför en rad utmaningar och varit föremål för flera förändringar som påverkat generositeten i nedåtgående riktning.

Frågor

- Ger transfereringssystemet fortfarande ett fullgott skydd mot inkomstbortfall och låg inkomst?
- Går det att identifiera en förskjutning av systemets grundläggande funktion, med potentiella konsekvenser för fördelningspolitiska utfall såväl som den politiska dynamik som omgärdar socialpolitiken?

Metod och data

Angränsning: Offentliga stöd vid arbetslöshet, sjukdom, ålderdom, föräldraskap, och låg inkomst.

Data: Social Policy Indicator Database (SPIN)

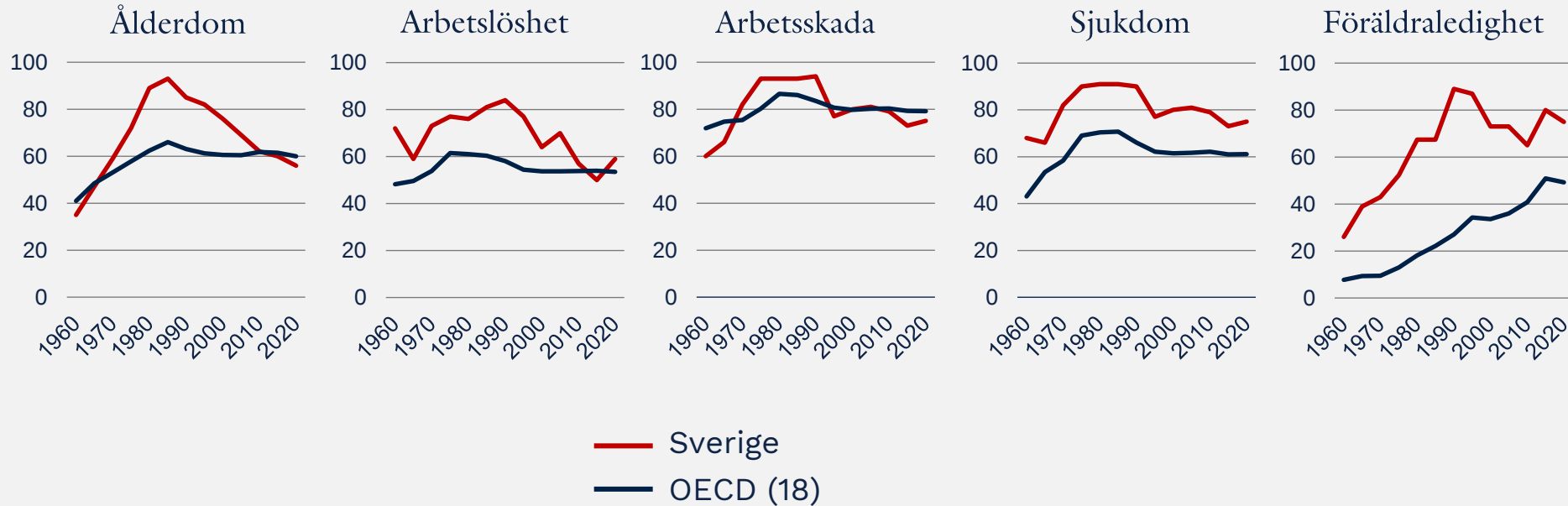
Indikatorer för socialförsäkringarna och arbetslöshetsförsäkringen

- Ersättningsnivå
- Maxbelopp
- Varaktighet
- Kvalificeringsperiod

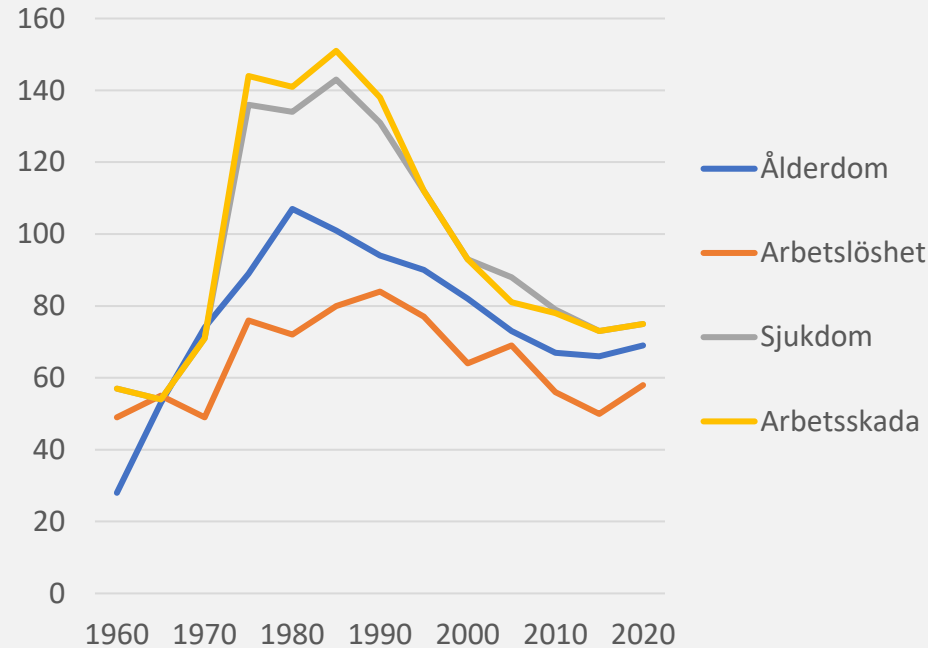
Indikatorer för det behovsprövade minimistödet

- Försörjningsstödet och bostadsbidragets storlek

Resultat: Ersättningsnivåer 1960-2020

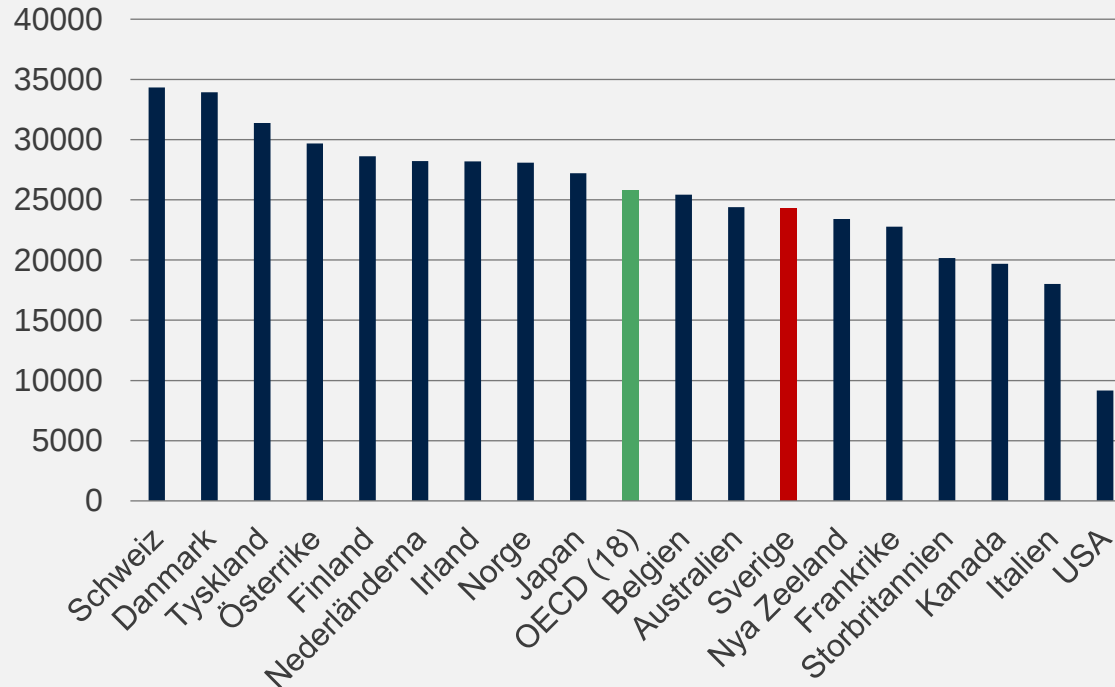
Resultat: Maxbelopp efter skatt som procent av en genomsnittlig industriarbetares nettolön, Sverige.

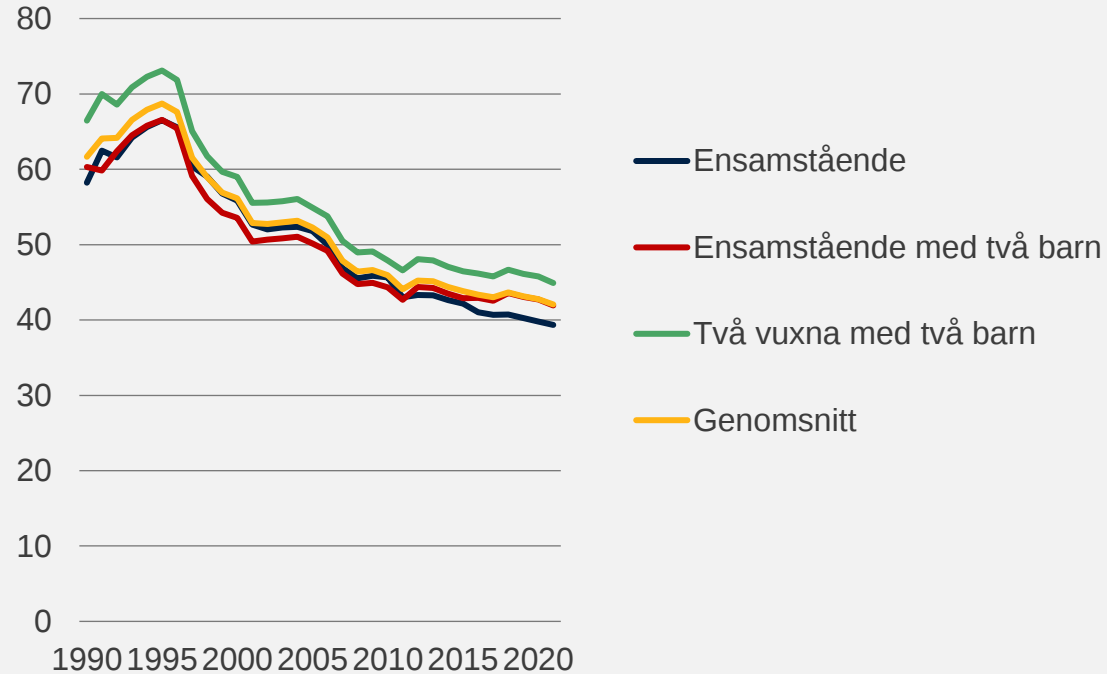
Resultat: Villkoren för att få ersättning har skärpts

- Andelen **arbetslösa** med inkomstrelaterad ersättning sjönk från 90 % till 70 % under 1990-talet. Efter millennieskiftet har nivån sjunkit ytterligare till dagens 50 %.
- Antalet beslut om beviljad livränta för långvarig inkomstförlust som följd av en **arbetsskada** har minskat med 90 % sedan 2005.
- Möjligheten att väga in andra faktorer än arbetsförmågan vid bedömning av rätten till ersättning från **sjukförsäkringen** togs bort under slutet av 1990-talet. Samtidigt skärptes bedömningarna.

Resultat: Minimistödets storlek (köpkraftskorrigerade årsbelopp i US-dollar)

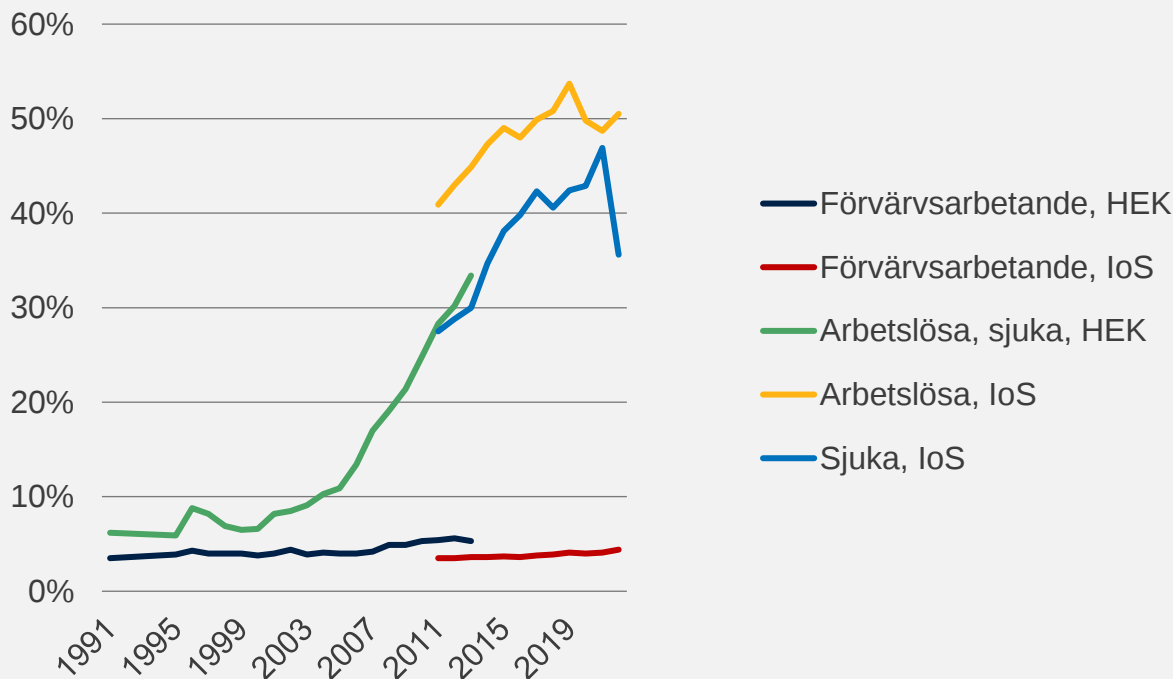
Resultat: Minimistödets storlek som procent av den disponibla Medianinkomsten, Sverige

Slutsatser:

- Sverige har rört sig bort från en generell välfärdsmodell, till en modell mer inriktad på grundtrygghet – men som inte lyckas med den centrala uppgiften att skydda utsatta grupper mot fattigdom.
- Gradvis utveckling utan bred principiell diskussion.
- Utan starkt inkomstskydd riskerar välfärdspolitiken att tappa i legitimitet, samt bli sämre på att skydda de ekonomiskt mest utsatta.

Slutsatser: Andel personer (procent) med låg ekonomisk standard i Sverige, uppdelat efter sysselsättning

Rekommendationer:

- Höj inkomsttaken
- Indexera inkomsttaken
- Mildra kvalificeringsvillkoren

UNIVERSITY OF
OXFORD

Tack!

Kenneth Nelson & Sebastian Sirén